

LESDOELEN

Dialogisch lezen is een methode om literaire teksten te lezen in vijf stappen. In tegenstelling tot een traditionelere aanpak vertrekt de leerkracht niet vanuit een vooropgestelde lesinhoud en voorbereide vragen. Bij dialogisch lezen staan de literaire tekst en de lezer centraal met het doel om de lezers te trainen in hun literaire competentie. In deze lesfiche behandelen we de aanpak van de eerste drie stappen.

Leerplandoelen: de leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie; de leerlingen beargumenteren mondeling een eigen mening; de leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.

SITES, BENODIGDHEDEN EN MATERIALEN

Twee of drie gedichten die bij voorkeur op een of andere manier - vormelijk en/of inhoudelijk - samen horen. Hier vind je al enkele voorbeelden over [identiteit](#) of [maatschappijkritiek](#).

BEGINFASE VAN DE LES

Als het de eerste keer is dat je leerlingen aan de slag gaan met de dialogische methode, is het een goed idee om ze hierop voor te bereiden. Schets heel kort het doel en de aanpak van deze les.

MIDDENFASE VAN DE LES

Stap 1: De dichter (een opname) of de leerkracht draagt het gedicht een eerste keer voor. De leerlingen - die het gedicht eventueel in stilte nog eens lezen - noteren individueel een aantal vragen waarop ze zelf het antwoord niet weten. De vragen kunnen gaan over tekstbegrip, woordenschat, verwondering, nieuwsgierigheid, onbegrip, ergernis, ...

Stap 2: De leerlingen lezen en bespreken het gedicht kort per twee. Ze vertrekken van de vragen die ze zelf formuleerden. Uiteindelijk formuleren ze samen minstens een cruciale vraag die ze aan de leerkracht bezorgen. Een cruciale vraag is een vraag die noodzakelijk is voor een globale interpretatie van de tekst. Cruciale vragen bedenken is niet altijd eenvoudig. Daarom is het aanvankelijk waarschijnlijk zinvol dat de leerkracht een aantal cruciale vragen voorbereidt. Toch is het de bedoeling om vooral van de vragen van de leerlingen te vertrekken.

Stap 3: Er volgt een klasgesprek dat vertrekt vanuit de verschillende cruciale vragen. De leerkracht leidt het gesprek en zorgt dat er tijd is om over de leeservaring te praten; de leerkracht legt ook uit dat de klasgroep niet zoekt naar de ene, juiste interpretatie. Ook een consensusinterpretatie is niet nodig. Tijdens het gesprek brengt de leerkracht de aandacht geregeld terug naar de tekst. De leerlingen noteren het antwoord dat de klas op hun cruciale vraag formuleert. Op het einde van stap 3 draagt iemand het gedicht nog eens voor.

EINDFASE VAN DE LES

Ter info schetsen we kort hoe stap 4 en stap 5 er kan uitzien. Deze stappen vinden plaats in een volgende les en zijn facultatief.

Stap 4: In deze stap vindt het zogenaamde expertenwerk plaats. De leerlingen gaan hun lectuur verdiepen door de tekst in bijvoorbeeld een culturele, historische sociale of literaire context te plaatsen. De leerlingen kiezen een van de twee/drie gedichten waarmee ze verder aan de slag willen gaan. Op deze manier ontstaan een aantal groepjes. De leerkracht bedenkt in deze stap de opdrachten en leidt de leerlingen eventueel naar een aantal bronnen. De leerlingen nemen notities en rapporteren eventueel kort hun bevindingen aan de rest van de klas.

Stap 5: De opdrachten in deze stap gaan nog een stap verder. De leerlingen rapporteren nu 'officiëler' - schriftelijk of mondeling - dan in stap 4. Leerlingen kunnen eenvoudig hun onderzoek uit stap 4 verder afronden of de leerkracht kan een extra verdiepende opdracht toevoegen.

De inspiratiefiche is uiteraard geen afgewerkte les. De vragen hieronder helpen je om vanuit deze inspiratiefiche een les te ontwerpen voor jouw leerlingen volgens de principes van effectieve didactiek.

VOORBEREIDING

DOELGERICHT WERKEN

- Wat wil je dat er blijft plakken bij je leerlingen na deze les?
- Aan welke leerplandoelen werk je?
- Hoe kadert het lesdoel binnen een groter geheel?

BEGINSITUATIE

- Welke voorkennis hebben je leerlingen?
- Wat deden de leerlingen al rond die vaardigheid of dat thema?

ORGANISATIE

Welke materialen/lokaalopstelling/groepsindeling ... heb je nodig?

BEGINFASE

DOEL

- Hoe zorg ik dat het lesdoel en de succescriteria duidelijk zijn voor de leerlingen?
- Zien leerlingen de integratie van dit doel in het grotere geheel?

VOORKENNIS

- Hoe roep je voorkennis op bij alle leerlingen?
- Welke acties onderneem je voor leerlingen met minder voorkennis?
- Gebruiken je leerlingen eerder geleerde strategieën?

MOTIVATIE

- Hoe motiveer je je leerlingen voor je les?
- Hoe motiveer je je leerlingen om hun grenzen te verleggen?
- Krijgen je leerlingen keuzes en verantwoordelijkheid (voor hun leerproces)?

MIDDENFASE

INSTRUCTIE / PROBLEEMSTELLING

- Met welke voorbeelden verduidelijk je je instructies?
- Hoe verduidelijk je moeilijke begrippen waarvan je wilt dat leerlingen ze kennen?

BEGELEID INOEFENEN: STRATEGIEËN INOEFENEN / MODELING

- Hoe model je de aanpak voor opdrachten? En hoe bouw je die ondersteuning af?
- Wat doe je voor leerlingen die de strategieën nog niet zelfstandig toepassen?
- Welke ondersteuning bied je aan leerlingen met taalmoeilijkheden?

ACTIVEREN EN INTERACTIE STIMULEREN

- Hoe zorg je dat zoveel mogelijk leerlingen tegelijkertijd actief leren?
- Hoe bevorder je interactie tijdens de les?

CONTROLE VAN BEGRIP

Welke korte checks voorzie je om na te gaan of de leerlingen de geziene leerstof beheersen?

EINDFASE

- Hoe krijgen je leerlingen zicht op hun groei?
- Hoe kunnen je leerlingen aantonen dat ze de doelen bereikt hebben?
- Wanneer en hoe bouw je verder op deze les?